

Consilierul Verde al Contabilului îți pune la dispoziție:

Sfatul Consilierului

**Autoturism utilizat în sistem de leasing operațional –
Monografie contabilă conform IFRS 16**

GRATUIT!

**Recomandări și atenționări
ale specialiștilor EXCLUSIV
pentru abonați!**

Autoturism utilizat în sistem de leasing operațional – Monografie contabilă conform IFRS 16

SPETA: În cazul achiziționării unui autoturism în leasing operațional, care este monografia contabilă referitoare la această operațiune, în conformitate cu noile prevederi IFRS 16?

SOLUȚIE FISCAL-CONTABILĂ:

IFRS 16 se aplică doar de către companiile care sunt obligate, conform legii, să utilizeze ca bază a contabilității lor Standardele Internaționale de Raportare Financiară.

Local – în România –, reglementarea contabilă legală generală pentru aplicarea IFRS este aprobată prin O.M.F.P. nr. 2.844/2016. Presupunem că societatea aplică O.M.F.P. nr. 2.844/2016 și, implicit, IFRS 16, și nu este doar o filială a unui grup – care, pe local, aplică O.M.F.P. nr. 1.802/2014 –, dar care trebuie să raporteze către grup sumele aferente unui contract de leasing în conformitate cu standardul.

Companiile care aplică O.M.F.P. nr. 2.844/2016 au obligația, într-adevăr, să evalueze și să înregistreze contractele de leasing în conformitate cu noul (de-acum vechiul) IFRS 16.

Potrivit acestuia – fără a intra în multe detalii –, pentru locatar (utilizator) nu mai are relevanță natura unui contract de leasing: financiar sau operațional.

IFRS 16 precizează că utilizatorii evaluează și înregistrează în contabilitatea lor în mod unitar toate contractele de leasing/locațiune, fără a mai face vreo distincție între financiar și operațional.

De fapt, schimbarea constă în faptul că fiecare contract se subscrie la data lui (se înregistrează în contabilitate ca o promisiune (drept) de a lua – sub forma unui activ – și ca o promisiune (obligație) de a da – sub forma unui pasiv).

Acest aspect, însă, era întâlnit și înainte de IFRS 16, deoarece IAS 17 prevedea ca, la leasingul financiar, utilizatorii să fi înregistrat un activ (însuși bunul contractului) și un pasiv (datoria).

Dar IFRS 16 aduce ca noutăți următoarele elemente, pentru locatari (utilizatori):

- nedistincția între contractul financiar și cel operațional – practic, există un singur tip de contract, denumit contract de leasing;
- indiferent de denumirea juridică a contractului, înregistrarea unui activ, dar nu sub forma bunului, ci sub forma unui drept de utilizare a bunului și a unei datorii (această ultimă situație se mai numește și subscrierea unui contract, similar cu „subscrierea capitalului social”, unde avem un activ și un pasiv);
- amortizarea acestui activ, similar cu amortizarea bunului, conform vechiului standard IAS 17.

Se menține înregistrarea bunului ce face obiectul contractului în conturi extracontabile.

Până la a prezenta monografie contabilă, prefer să fac următoarele mențiuni, între care și pașii ce trebuie urmați pentru a calcula valorile ce trebuie înscrise în conturi (înregistrările contabile nu sunt grele, ci maniera de a ajunge la sumele respective este mai... laborioasă).

Având în vedere că precizați că este vorba de un contract juridic de leasing operațional, contractul de leasing operațional (care, conform IFRS 16, nu se mai clasifică drept operațional, ci doar ca un contract de leasing) ar trebui înregistrat pornind de la următoarea regulă generală, prin prisma IFRS 16:

- nu mai înregistrați direct pe cheltuială, lunar, toată rata (chiria) pe baza facturii;
- ratele totale pe toată durata contractului (practic, valoarea totală a contractului este egală cu valoarea ratelor lunare pe care le aveți de achitat x 12 luni x număr ani durată contract) trebuie defalcate în două elemente principale:
 - rata propriu-zisă (denumită și principal); și
 - dobânda aferentă (acesta este principiul de bază din IFRS 16);
- pentru defalcare, puteți să utilizați rata dobânzii de referință a BNR (devenită egală cu dobânda de politică monetară), care, începând cu data de 6 august 2020, este de 1,50% pe an, conform Circularei BNR 16 din 5 august 2020 privind nivelul ratei dobânzii de referință a Băncii Naționale a României;
- după obținerea celor două elemente, înregistrarea în contabilitate se face astfel:
 - înregistrarea inițială, la data contractului de leasing, a unui activ, denumit de IFRS 16 „drept de utilizare” a bunului luat în leasing/locațiune (pe debit) în contrapartidă cu o datorie generată de contractul de leasing, reprezentând, practic, toată datoria de plată privind principalul (pe credit);
 - lunar, înregistrarea dobânzii pe cheltuială în contrapartidă cu o datorie;
 - lunar, înregistrarea facturii de rată primită de la locator, care presupune stingerea parțială a datoriei generate de contractul de leasing și stingerea datoriei privind dobânda;
- lunar, contul de activ reprezentând așa-numitul drept de utilizare se decontează pe cheltuială (IFRS 16 spune că se amortizează) liniar.

Notă:

Dobânda se poate înregistra direct pe cheltuială la data facturii primite, astfel că valoarea ratei din factură se va înregistra defalcat pe două sume:

- suma reprezentând datoria de leasing și
- o altă sumă reprezentând cheltuiala cu dobânda.

Pentru înregistrarea contractului de leasing se parcurg următorii pași:

Pas 1:

Stabilirea valorii totale a ratelor contractului de leasing = Valoarea lunară a ratelor x număr luni x număr ani.

Nu se fac înregistrări contabile.

Pas 2:

Stabilirea valorii actualizate (VA) anuale a ratelor de leasing (practic, stabilirea principalului contract de leasing, fără dobândă), utilizând rata dobânzii de referință a BNR, care, am menționat, este de 1,50% pe an.

Valoarea actualizată a ratelor de leasing lunare se determină împărțind valoarea actualizată anuală a ratelor de leasing la 12 și înmulțind cu numărul din anul de început și de final de contract.

Acest lucru se realizează astfel:

- pentru anul N: VA = rata anuală (valoarea anuală din contract)
- pentru anul N+1: VA = rata anuală (valoarea anuală din contract) $\times \frac{1}{(1 + 0,15)^1}$
- pentru anul N+2: VA = rata anuală (valoarea anuală din contract) $\times \frac{1}{(1 + 0,15)^2}$
- pentru anul N+3: VA = rata anuală (valoarea anuală din contract) $\times \frac{1}{(1 + 0,15)^3}$

și tot așa, până la ultimul an.

Apoi, aceste valori anuale actualizate se adună, obținându-se valoarea totală actualizată a ratelor de leasing – datorie (valoare care este, de fapt, așa-numitul principal), fiind mai mică decât valoarea de la pasul 1, deoarece nu conține dobânda.

Această valoarea actualizată totală stă la baza înregistrării în contabilitate, la începutul contractului, a activului reprezentând dreptul de utilizare a bunului și a datoriei aferente.

Pas 3:

Stabilirea dobânzii totale și anuale:

Dobânda totală contractuală (DT) = Valoarea totală a contractului de leasing (de la pasul 1) – Valoarea actualizată totală de la pasul 2.

Dobânda anuală (DA) se determină astfel:

- pentru anul N: DA = rata anuală din contract – VA pas 2 pentru Anul N = 0
- pentru anul N+1: DA = rata anuală din contract – VA pas 2 pentru Anul N+1
- pentru anul N+2: DA = rata anuală din contract – VA pas 2 pentru Anul N+2
- pentru anul N+3: DA = rata anuală din contract – VA pas 2 pentru Anul N+3

și tot așa, până la ultimul an.

Suma acestor valori anuale ale dobânzii anuale trebuie să fie egală cu valoarea dobânzii totale (DT) obținute la începutul pasului.

Fiecare valoare anuală a dobânzii se împarte la 12 luni și se obține dobânda lunară.

Dobânda lunară se înregistrează pe o cheltuială fie distinct, printr-un cont de datorie privind dobânda, fie direct pe factura de rată primită de la societatea de leasing.

Pas 4:

Stabilirea amortizării lunare a activului aferent dreptului de utilizare (a sumei totale reprezentând valoarea actualizată a ratelor sau a principalului, de la pasul 2).

Amortizarea activului reprezentând dreptul de utilizare a activului suport (a bunului) se realizează conform punctului 32 din IFRS 16:

„În cazul în care contractul de leasing transferă dreptul de proprietate asupra activului suport la locatar până la încheierea duratei contractului de leasing sau costul activului aferent dreptului de utilizare reflectă faptul că locatarul va exercita o opțiune de cumpărare, locatarul trebuie să amortizeze activul aferent dreptului de utilizare de la data începerii derulării până la sfârșitul duratei de viață utilă a activului suport.

În caz contrar, locatarul trebuie să amortizeze activul aferent dreptului de utilizare de la data începerii derulării până la prima dată dintre sfârșitul duratei de viață utilă a activului aferent dreptului de utilizare și sfârșitul duratei contractului de leasing.”

Așadar, valoarea activului se amortizează, ca regulă generală, pe durata de viață a bunului (nu pe durata contractului de leasing) dacă și numai dacă:

- fie locatarul va avea dreptul de proprietate asupra bunului suport până la încheierea duratei contractului de leasing;
- fie locatarul va exercita opțiunea de cumpărare la finalul contractului.

Dacă nu se face transferul dreptului de proprietate de la locator la locatar, atunci activul aferent dreptului de utilizare se amortizează pe durata contractului (care, de obicei, este mai mică decât durata de utilizare a bunului suport al contractului).

Pas 5:

Stabilirea unei așa-numite valori juste a bunului luat în leasing (a autoturismului), în vederea evidențierii acestuia într-un cont extracontabil.

Această valoare poate fi oricare (inclusiv cea de la pasul 1 sau de la pasul 2), deoarece, pe baza ei, nu au loc înregistrări patrimoniale (venituri, cheltuieli, creanțe, datorii).

Pas 6:

Înregistrări contabile (conform punctului 61¹ din Reglementările contabile aprobate prin O.M.F.P. nr. 2.844/2016):

a) la data contractului de leasing:

a.1) Înregistrarea activului reprezentând dreptul de utilizare și a datoriei aferente (înregistrarea sumei totale a principalului, respectiv a valorii actualizate a plăților de leasing) – valoarea totală de la pasul 2:

251	=	167
Active aferente drepturilor de utilizare a activelor luate în leasing/analitic drept de utilizare autoturism X		Alte împrumuturi și datorii asimilate/ analitic datorie principal contract leasing operațional nr.../dată

a.2) Înregistrarea extracontabilă a autoturismului, la o valoare justă, care este una dintre cele două valori propuse la pasul 5:

Debit 8039 cu această valoare.

b) lunar:

b.1) Înregistrarea dobânzii de leasing, stabilite la finalul pasului 3 (această înregistrare este opțională, însă eu v-aș recomanda-o pentru o evidență mai riguroasă a celor două datorii: principalul și dobânda):

6685	=	1687	
Cheltuieli privind dobânzile aferente contractelor de leasing		Dobânzi aferente altor împrumuturi și datorii asimilate/analitic datorie dobândă contract leasing operațional nr.../dată	

b.2) Pe baza facturii primite de la societatea de leasing:

Înregistrarea defalcată a sumei din factură reprezentând chiria lunară în cele două elemente de bază, obținute la pașii 2 și 3 (principal și dobândă):

b.2.1) Înregistrarea stingerii datoriei cu principalul și a datoriei cu dobânda – dacă s-a optat pentru efectuarea înregistrării distincte a datoriei cu dobânda potrivit punctului b.1):

%	=	4641	valoarea totală
167		Datorii aferente contractelor de leasing	a facturii
Alte împrumuturi și datorii asimilate			
1687			
Dobânzi aferente altor împrumuturi și datorii asimilate			
4426			
TVA deductibilă			

sau

b.2.2) Înregistrarea stingerii datoriei cu principalul și a cheltuielii cu dobânda – dacă nu s-a optat pentru efectuarea înregistrării distincte a datoriei cu dobânda (de la punctul b.1)):

%	=	4641	valoarea totală
167		Datorii aferente contractelor de leasing	a facturii
Alte împrumuturi și datorii asimilate			
6685			
Cheltuieli privind dobânzile aferente contractelor de leasing			
4426			
TVA deductibilă			

b.3) Înregistrarea amortizării lunare a activului aferent dreptului de utilizare (amortizarea sumei din contul 251) stabilite la pasul 4:

685	=	285	valoarea lunară
Cheltuieli cu amortizarea activelor aferente drepturilor de utilizare a activelor luate în leasing		Amortizarea activelor aferente drepturilor de utilizare a activelor luate în leasing	a amortizării

Operațiunile de la litera b) se efectuează lunar, până la finalul contractului de leasing.

Așadar, se observă că, prin reclasificarea manierei de înregistrare a contractului de leasing operațional, valoarea lunară a sumei din factura de la societatea de leasing nu se mai evidențiază integral într-un singur cont, ci se defalcă în două sume, înregistrate, la rândul lor, în două conturi separate.

Însă, **atenție!**

La calculul rezultatului fiscal și, implicit, la calculul impozitului pe profit, potrivit art. 29 din Codul fiscal, fiind vorba de leasing operațional, este deductibilă (se scade din baza impozabilă) valoarea integrală a ratei de leasing, în lei, conform facturii emise de locator (proprietar), și nu cheltuielile în lei stabilite conform acestei reclasificări, care trebuie considerate nedeductibile (se adună la baza impozabilă).